

مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری
جهان اسلام

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8: سال ۲۰۲۳

رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8:

سال ۲۰۲۳

کلیه حقوق معنوی این اثر متعلق به مؤسسه ISC است.

هرگونه استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است

DOR: <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.5.1.1403.9.4.6>

آذر ۱۴۰۳

مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری
جهان اسلام

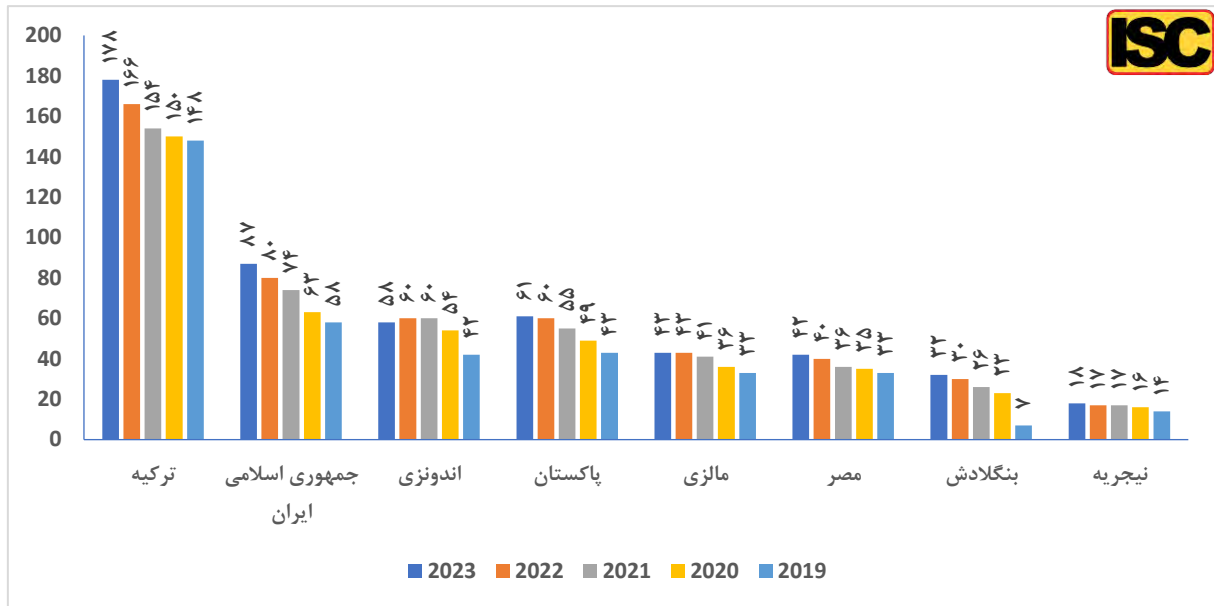
رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8: سال ۲۰۲۳

مقدمه

مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام (ISC)، وظیفه رصد و پایش علم و فناوری جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورهای اسلامی را بر عهده دارد. گروه D8، هشت کشور مسلمان در حال توسعه که اندونزی، جمهوری اسلامی ایران، بنگلادش، پاکستان، ترکیه، مالزی، مصر و نیجریه در آن عضویت دارند را شامل می‌شود. از جمله پیمان‌های منطقه‌ای است که به منظور ایجاد روابط مستحکم اقتصادی بین کشورهای در حال توسعه اسلامی و تقویت نفوذ این کشورها در بازارهای جهانی و برقراری گفت‌وگو با کشورهای صنعتی تشکیل گردیده است.

در سفری که در سال ۲۰۱۸، دبیرکل گروه D8 به کشور جمهوری اسلامی ایران و به میزبانی مؤسسه ISC در شهر شیراز داشتند، با در نظر گرفتن حدود یک دهه تجربه مؤسسه ISC در رتبه‌بندی دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران و نیز تجربه رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای اسلامی (ISC Islamic world university rankings) و رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان (ISC World university rankings) از سال ۲۰۱۸، براساس تفاهم نامه‌ای که میان سازمان D8 و مؤسسه ISC منعقد شد، رتبه‌بندی دانشگاه‌های عضو این سازمان به مؤسسه ISC واگذار شد. پیرو جلسه مشترک رئیس مؤسسه ISC با دبیرکل گروه D8 در بهمن ۱۴۰۱ (فوریه ۲۰۲۳) در محل مقر این سازمان در شهر استانبول کشور ترکیه، بر گسترش همکاری‌های فی مابین و تداوم رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای عضو تاکید گردید.

بر این اساس رتبه‌بندی کشورهای گروه D8 هر ساله توسط مؤسسه ISC انجام می‌گیرد. در نمودار زیر تعداد دانشگاه‌های هر کشور در سال‌های مختلف نشان داده شده است:

نمودار ۱. تعداد دانشگاه‌های هر کشور در سال‌های مختلف در رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8

روش‌شناسی رتبه‌بندی D8-2023

مؤسسه ISC به‌منظور رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8 در معیارهای خود، مهم‌ترین مأموریت دانشگاه‌ها که عبارت‌اند از پژوهش، نوآوری، آموزش و فعالیت‌های بین‌المللی را در نظر می‌گیرد و براین اساس دانشگاه‌های کشورهای گروه D8 را مورد سنجش و ارزیابی قرار می‌دهد.

- **معیار پژوهش** که بیشترین وزن را در بین معیارهای رتبه‌بندی به خود اختصاص داده است، شامل ۵ شاخص حجم پژوهش، تعداد استناد به مقالات و تاثیر استنادی نرمال شده، تاثیر استنادی نسبت به کل جهان و تعداد مقالاتی است که در نشریات برتر (نشریات Q1، مجلات نیچر، ساینس و فهرست نشریات نیچر ایندکس) به چاپ رسیده‌اند.

- **معیار آموزش** شامل دو شاخص نسبت دانشجو به عضو هیات علمی و تعداد اعضای هیات علمی پراستناد، که به شرح زیر محاسبه می‌گردند:
 - نسبت دانشجویان به اعضای هیات علمی که بر اساس اطلاعات وبسایت دانشگاه‌ها و در صورت درج‌نشدن از سایر منابع وابسته، به دست می‌آید.
 - تعداد اعضای هیات علمی پراستناد دانشگاه که از لیست پژوهشگران پراستناد پایگاه وب او ساینس استخراج می‌شود.

- **معیار فعالیت بین‌المللی** شامل سه شاخص زیر محاسبه می‌شود:
 - تعداد مشارکت دانشگاه در انتشار مقالات وب آو ساینس
 - تعداد کشورهایی که در انتشار مقالات بین‌المللی با دانشگاه همکاری داشته‌اند.
 - مشهور بودن دانشگاه که بر اساس حضور در سه رتبه‌بندی بین‌المللی تایمز، کیواس و شانگهای محاسبه می‌گردد.
 - تعداد مقالات سلب اعتبار شده
 - **معیار نوآوری** دانشگاه بر اساس دو شاخص زیر محاسبه خواهد شد:
 - تعداد پروانه‌های ثبت اختراع که با نام دانشگاه در پایگاه ثبت اختراع و نشان تجاری ایالات متحده آمریکا ثبت شده است.
 - تعداد هم‌انتشاری با صنعت
- اطلاعات این رتبه‌بندی از پایگاه‌های اطلاعاتی USPTO، WOS، Incites و وبسایت دانشگاه‌ها و سایر سایت‌های مرتبط گردآوری شده است. جدول ۱ شاخص‌های رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8 را به همراه وزن هر معیار نشان می‌دهد.

جدول ۱. معیارها و شاخص‌های رتبه‌بندی D8

وزن	معیار	شاخص	وزن	
۶۰	پژوهش	A1	حجم پژوهش	۲۵
		A2	تعداد استناد به مقالات	۱۵
		A3	تأثیر استنادی نرمال شده	۱
		A4	تأثیر استنادی نسبت به کل جهان	۴
		A5	تعداد مقالات نشریات برتر	۱۵
۱۰	آموزش	B1	نسبت دانشجو به عضو هیات علمی	۸
		B2	تعداد اعضای هیات علمی پر استناد	۲
۱۵	فعالیت بین‌المللی	C1	تعداد همکاری دانشگاه در انتشار مقالات بین‌المللی	۱۰
		C2	تعداد کشورهای همکار در انتشارات بین‌المللی	۴
		C3	میزان شهرت دانشگاه	۱
		C4	مقالات سلب اعتبار شده	-۵
۱۵	نوآوری	D1	تعداد پروانه‌های ثبت اختراع	۱۰
		D2	هم‌انتشاری با صنعت	۵

نتایج رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه ۲۰۲۳-۸

به‌منظور رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8، اطلاعات پژوهشی بیش از ۱۷۰۰ سازمان از کشورهای عضو گروه D8 در پایگاه اطلاعاتی InCites در فاصله سال‌های ۲۰۲۱-۲۰۱۹ بررسی شد. از بین این سازمان‌ها، دانشگاه‌هایی که بیش از ۱۵۰ مدرک را در این بازه زمانی منتشر کرده بودند جامعه هدف رتبه‌بندی را تشکیل دادند. تعداد دانشگاه‌هایی که این شرایط را داشتند ۵۱۹ دانشگاه بود که در رتبه‌بندی D8-2023 حضور یافتند. تعداد دانشگاه‌های حاضر در رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8، به تفکیک کشور در جدول ۲ نشان داده شده است. همان‌طور که دیده می‌شود، کشورهای ترکیه، جمهوری اسلامی ایران و پاکستان و اندونزی بیشترین تعداد دانشگاه‌های حاضر در رتبه‌بندی را داشته‌اند.

جدول ۲. تعداد دانشگاه‌های حاضر در رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8

نام کشور	تعداد دانشگاه حاضر در رتبه‌بندی
ترکیه	۱۷۸
جمهوری اسلامی ایران	۸۷
پاکستان	۶۱
اندونزی	۵۸
مالزی	۴۳
مصر	۴۲
بنگلادش	۳۲
نیجریه	۱۸
جمع کل	۵۱۹

رتبه‌های اول تا دهم رتبه‌بندی D8 2023 در جدول ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳. دانشگاه‌های اول تا دهم در رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8

رتبه	نام دانشگاه	نام کشور
۱	Cairo University	مصر
۲	Tehran University of Medical Sciences	جمهوری اسلامی ایران
۳	Universiti Malaya	مالزی
۴	COMSATS University Islamabad (CUI)	پاکستان
۵	University of Tehran	جمهوری اسلامی ایران
۶	Ain Shams University	مصر

رتبه	نام دانشگاه	نام کشور
۷	Hacettepe University	ترکیه
۸	Middle East Technical University	ترکیه
۹	Iran University of Medical Sciences	جمهوری اسلامی ایران
۱۰	Universiti Sains Malaysia	مالزی

دانشگاه‌هایی که در هر یک از این کشورهای گروه D8، رتبه نخست را به دست آورده‌اند به همراه رتبه آن‌ها در بین سایر دانشگاه‌ها، در جدول ۴ نشان داده شده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌شود دانشگاه علوم پزشکی تهران از کشورمان رتبه نخست را در بین دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران از آن خود کرده است.

جدول ۴. دانشگاه‌های رتبه ۱ در هر کشور در رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8

رتبه	نام دانشگاه	نام کشور
۱	Cairo University	مصر
۲	Tehran University of Medical Sciences	جمهوری اسلامی ایران
۳	Universiti Malaya	مالزی
۴	COMSATS University Islamabad (CUI)	پاکستان
۷	Hacettepe University	ترکیه
۲۷	University of Indonesia	اندونزی
۳۲	University of Ibadan	نیجریه
۶۳	University of Dhaka	بنگلادش

رتبه دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران

همان‌گونه که در جدول ۵ نشان داده شده است، در رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8، ۸۷ دانشگاه از جمهوری اسلامی ایران حضور دارند که دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، دانشگاه تهران و دانشگاه علوم پزشکی ایران با رتبه‌های ۲، ۵ و ۹ به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم جمهوری اسلامی ایران را از آن

خود کرده‌اند.

جدول ۵. رتبه دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران در رتبه‌بندی D8 2023

رتبه D8	نام دانشگاه	رتبه در ایران
۲	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۱
۵	دانشگاه تهران	۲
۹	دانشگاه علوم پزشکی ایران	۳
۱۴	دانشگاه تربیت مدرس	۴
۱۶	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۵
۱۷	دانشگاه صنعتی شریف	۶
۲۳	دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۷
۲۶	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۸
۳۲	دانشگاه علوم پزشکی تبریز	۹
۳۵	دانشگاه صنعتی اصفهان	۱۰
۳۶	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۱۱
۴۰	دانشگاه شهید بهشتی	۱۲
۴۳	دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه	۱۳
۴۵	دانشگاه شیراز	۱۴
۴۸	دانشگاه فردوسی مشهد	۱۵
۴۹	علم و صنعت دانشگاه ایران	۱۶
۵۳	دانشگاه تبریز	۱۷
۵۹	دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۱۸
۶۶	دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز	۱۹
۷۹	دانشگاه علوم پزشکی مازندران	۲۰
۸۷	دانشگاه علوم پزشکی کرمان	۲۱
۹۱	دانشگاه علوم پزشکی بابل	۲۲
۹۳	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۲۳
۹۵	دانشگاه علوم پزشکی همدان	۲۴
۹۸	دانشگاه علوم پزشکی گلستان	۲۵
۱۰۱	دانشگاه علوم پزشکی کردستان	۲۶

رتبه D8	نام دانشگاه	رتبه در ایران
۱۰۳	دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله	۲۷
۱۰۴	دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان	۲۸
۱۰۸	دانشگاه علوم پزشکی قزوین	۲۹
۱۰۸	دانشگاه اصفهان	۲۹
۱۱۳	دانشگاه صنعتی شاهرود	۳۱
۱۱۷	دانشگاه شهید باهنر کرمان	۳۲
۱۲۰	دانشگاه علوم پزشکی گیلان	۳۳
۱۲۲	دانشگاه گیلان	۳۴
۱۳۴	دانشگاه علوم پزشکی ارومیه	۳۵
۱۳۸	دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد	۳۶
۱۳۹	دانشگاه بوعلی سینا	۳۷
۱۳۹	دانشگاه یزد	۳۷
۱۴۳	دانشگاه کاشان	۳۹
۱۵۰	دانشگاه خوارزمی	۴۰
۱۵۰	دانشگاه یاسوج	۴۰
۱۵۳	دانشگاه کردستان	۴۲
۱۵۴	دانشگاه علوم پزشکی سمنان	۴۳
۱۵۷	دانشگاه شهید چمران اهواز	۴۴
۱۵۷	دانشگاه محقق اردبیلی	۴۴
۱۶۰	دانشگاه سمنان	۴۴
۱۶۰	دانشگاه زنجان	۴۴
۱۶۲	دانشگاه علوم پزشکی لرستان	۴۸
۱۶۷	دانشگاه علوم پزشکی زاهدان	۴۹
۱۶۹	دانشگاه رازی	۵۰
۱۷۴	دانشگاه علوم پزشکی اردبیل	۵۱
۱۷۴	دانشگاه علوم پزشکی شاهرود	۵۱
۱۷۷	دانشگاه تحصیلات تکمیلی و فناوری پیشرفته کرمان	۵۱
۱۷۷	دانشگاه ارومیه	۵۱

رتبه D8	نام دانشگاه	رتبه در ایران
۱۸۲	دانشگاه شهرکرد	۵۵
۱۸۵	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	۵۶
۱۸۸	دانشگاه مازندران	۵۷
۲۰۹	دانشگاه شهید مدنی آذربایجان	۵۸
۲۱۵	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی	۵۹
۲۱۸	دانشگاه سیستان و بلوچستان	۶۰
۲۱۹	دانشگاه لرستان	۶۱
۲۱۹	دانشگاه صنعتی سهند	۶۱
۲۱۹	دانشگاه صنعتی شیراز	۶۱
۲۲۷	دانشگاه مراغه	۶۴
۲۴۰	دانشگاه دامغان	۶۵
۲۴۶	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	۶۶
۲۴۶	دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی	۶۶
۲۴۸	دانشگاه شاهد	۶۸
۲۵۱	دانشگاه اراک	۶۹
۲۵۳	دانشگاه الزهرا	۷۰
۲۶۳	دانشگاه علم و فناوری مازندران	۷۱
۲۶۵	دانشگاه بیرجند	۷۲
۲۸۶	دانشگاه گلستان	۷۳
۲۹۶	دانشگاه صنعتی ارومیه	۷۴
۲۹۹	دانشگاه صنعتی کرمانشاه	۷۵
۳۰۲-۳۵۰	دانشگاه صنعتی مالکاشتر	۷۶
۳۰۲-۳۵۰	دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی	۷۶
۳۰۲-۳۵۰	دانشگاه خلیج فارس	۷۶
۳۰۲-۳۵۰	دانشگاه صنعتی نفت	۷۶
۳۰۲-۳۵۰	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۷۶
۳۰۲-۳۵۰	دانشگاه بناب	۷۶
۳۰۲-۳۵۰	دانشگاه هرمزگان	۷۶

رتبه D8	نام دانشگاه	رتبه در ایران
۳۰۲-۳۵۰	دانشگاه قم	۷۶
۳۰۲-۳۵۰	دانشگاه ولی‌عصر رفسنجان	۷۶
۳۵۱-۴۰۰	دانشگاه علامه طباطبایی	۸۵
۳۵۱-۴۰۰	دانشگاه تخصصی فناوری‌های نوین آمل	۸۵
۳۵۱-۴۰۰	دانشگاه ایلام	۸۵

مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری
جهان اسلام

شیراز، بلوار جمهوری اسلامی، خیابان جام جم

کدپستی: ۷۱۹۴۶۹۴۱۷۱

<https://isc.ac>